

**ДОКУМЕНТАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНА ФУНКЦІЯ УКРАЇНОМОВНОЇ
ПЕРІОДИКИ США ЩОДО ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ (НА ПРИКЛАДІ СУА)**

Дослідження зорієнтоване на моніторинг періодичних видань української діаспори США («Свобода», «Час і Події», «Міст», «Наше життя», «NOVAгазета», «Українське слово») з метою аналізу їх документально-комунікативної функції щодо діяльності Союзу українок Америки. На основі статей, інтерв'ю, звітів з'ясовано, що ця організація ставить собі за мету збереження української духовності, традицій та національної свідомості як своїх членів, так і української громади, особливо молоді. Публіцистичний матеріал дає чимало фактів щодо діяльності окремих відділів Союзу українок Америки, рішень його загальних Конвенцій, відомостей про влаштування численних мистецьких заходів, різних ювілейних, товариських та громадських зустрічей, існування стипендіальних програм для українських студентів, акцентуючи на репутації організації як провідної й найчисельнішої щодо гуманітарної допомоги українцям по всьому світі.

Ключові слова: україномовна періодика США, інформаційний простір, українська діаспора, Союз українок Америки

Українська діаспора у сучасному світі досить чисельна та продовжує поповнюватися четвертою хвилею еміграції. Однак, незважаючи на територіальну віддаленість від історичної батьківщини, асиміляційні процеси, економічні і політичні чинники, глобалізацію, у нових країнах поселення вона продовжує зберігати свою національну ідентичність. Мабуть, найбільш показовою у цьому контексті потрібно виділити українську діаспору на американському континенті, зокрема, у США. Українці у цій країні через розвинуту мережу громадських організацій позиціонують себе як частину саме української громади з чітко вираженою національною ідентифікацією. Не

останню роль у налагодженні комунікації між діаспорянами та їх об'єднаннями відіграє україномовна періодика, де журналісти, пересічні дописувачі презентують величезну роботу громадських організацій у збереженні української культури, мови, традицій, історії; поширенні цієї інформації в багатонаціональному американському інформаційному просторі; відстоюванні національних інтересів українців та держави Україна у державних колах США. Зважаючи на вищевикладене, вважаємо актуальним питання щодо висвітлення діяльності такої організації, зокрема, Союзу українок Америки, у документально-комунікаційному контексті україномовних періодичних видань.

У США українське жіноцтво є дуже згуртованим та послідовним у своїй діяльності, надзвичайно представленим в інформаційному просторі за допомогою статей, інтерв'ю, звітів як організація із «збереження української духовності і християнської моралі родини»¹, традицій та національної свідомості як своїх членів, так і української громади, особливо молоді. Як свідчать численні публікації у різних періодичних виданнях, Союз українок Америки (СУА) кожні три роки проводить Конвенції для своїх округів з метою визначення стратегії діяльності організації, її завдання, окреслення планів на майбутнє, вибори нової управи, обговорення труднощів та поширення інформації й опублікування результатів роботи. Ці зібрання стають не тільки звітним, а й мистецьким явищем. Конвенції часто співпадають із вагомими датами в історії України, що відбивається в їх інформаційній частині: 200-річчя з дня народження Т. Шевченка, Голодомор, Чорнобиль, Майдан тощо. Усі прийняті на конвенціях рішення одразу ж реалізуються, про що управи відділів звітують перед своїми членами та Головною управою. Особливо активним у цьому плані, за кількістю задокументованої інформації у періодиці, є I відділ СУА в Нью-Йорку. Успіх цього об'єднання автори статей вбачають в базуванні на традиціях «українського жіночого руху, який мав своє коріння в рідному краю, умів достосувати свою програму і методи праці до життя на американському терені, до потреб часу. Властиве українській жінці [...] почуття відповідальності перед нацією, перенесені з батьківщини за океан

традиції організованого жіночого руху привели до постання жіночих організацій»². Немалу кількість публікацій у «Свободі» займають і звіти про діяльність окремих відділів СУА, про відзначення ними своїх ювілеїв і мистецькі програми з приводу цього. На таких заходах можна переглянути конвенційні книжки, журнал «Наше життя», виставку альбомів-хронік та відзнак кожного відділу разом з іменами та портретами їх патронки, світлини щодо роботи відділів, відвідати концерт, де участь беруть українські та діаспорні митці, а також діти, які знаходяться під опікою СУА. Як правило, цим подіям передують рекламні кампанії в періодиці, унаслідок якої на вечори приходять багато людей, часто цілими сім'ями. Опубліковані статті референток містять детальну інформацію про історію жіночого руху, пророблену роботу кількох поколінь активістів, з поіменним переліком поважних гостей, заслужених членкинь, тих, хто щодня своєю безкорисливою працею упродовж багатьох років робить неоціненний внесок у збереження національної ідентичності українцями на американських теренах. Така практика інформування використовується і в Україні, однак саме в Америці, як зазначає авторка одного з дописів, «кожна радісна подія, чи то в родинному колі, чи то в громадських установах і організаціях, завжди відзначається пишним святкуванням»³.

Протягом дев'яности років своєї діяльності СУА влаштовує багато імпрез, мистецьких заходів, літературних вечорів, різних ювілейних та товариських зустрічей. Зауважимо, це вперше за історію українського жіночого руху самостійна жіноча організація відзначила таку поважну дату у своїй багатогранній діяльності. На сторінках україномовної преси США надруковано численні подяки членам цієї організації за працю, «неповторні скарби пройденного шляху», а відома журналістка в діаспорі Ольга Кузьмович опублікувала статтю «Коли жінки не соромляться свого 80-річчя»⁴.

На закінчення літнього сезону Управа СУА щорічно готує імпрезу-пікнік, День союзнянки, а також весняне Свято героїнь. Кожне таке свято має своє призначення, свою присвяту, на якому членкині звітують про свої досягнення.

Газета «Свобода» та «Наше життя» долучаються до висвітлення цих акцій, вбачаючи у таких фактах один із засобів поширення інформації про Україну й українців у США та Канаді, а також серед самих українських громад у діаспорі для їх згуртування, відчуття родинності у чужій країні. Зокрема, висуваючи на перший план традиційні українські цінності, СУА відзначив Рік Родини, «звернувши пильнішу увагу на українську родину, яка в умовах поселення серед чужих, прихильних чи ворожих обставин, зуміла зберегти притаманні українські вартості», або вшанування майстра пера і пензля, Е. Козака⁵. Не менш дбайливо готуються свята, присвячені тисячам українських жінок-героїнь, які прославили своїми діями батьківщину. Опубліковані матеріали дають історичний огляд, починаючи від княжої доби, діянь українського жіноцтва⁶. Такі імпрези завжди починаються літургією, виконанням американського, українського гімну та гімну СУА, їх змінює мистецька програма та конференція, де представлено широкий віковий та професійний діапазон учасників. Як інформують періодичні видання, ці святкування також популяризують і українську культуру, оскільки на традиційному ярмарку охочі можуть придбати українські гердани, вишиті сорочки, картини та речі, виготовлені українськими майстрами. Після 2014 р. влаштовуються лотереї, гроші з яких перераховуються в Україну.

За свою 90-річну історію існування СУА здобула репутацію провідної й найчисельнішої організації щодо гуманітарної допомоги українцям по всьому світі. Передусім, у США її заходами влаштовано українознавчі школи та «Світлички» для найменших з метою зменшення впливу асиміляції, прищеплення українства із дитинства, а також Українського музею у Нью-Йорку; саме члени цієї організації віднаходять та заохочують молодих жінок, які досягли значних успіхів у професійній діяльності, до участі. Живучи у благополучній Америці, союзнянки не тільки пам'ятають про свою історичну батьківщину, а й підтримують її. Особливо активно це відбувається після 1991 р., коли голова СУА часто бере участь у різних урочистостях, налагоджуючи тим самим зв'язок між жіночими організаціями по обидва боки океану. У

своєрідних статтях-звітах можемо знайти матеріал щодо меценатської, благодійницької діяльності США. Крім її журналу «Наше життя» така інформація поширюється і газетами «Свобода», «Час і Події» (рубрика «Діаспора»), «Міст», де, за винятком інформації про корисність пожертв, акцентується ще й на благодійності, неприбутковості цієї жіночої організації, тому для багатьох цікавим є звільнення від податку. Кошти, як свідчить аналіз інформаційних джерел, спрямовуються, зокрема, і у Фонд Суспільної опіки, метою якого є лікування дітей в Україні, підтримка жертв Чорнобиля та потерпілих від стихійних лих на Західній Україні, допомога самотнім жінкам-українкам похилого віку в Україні, Америці, Європі. У 2014 р. оголошено про створення програми «Допомога жертвам української війни гідності», результатом діяльності якої стало відправлення в Україну медичного обладнання, фінансова допомога жертвам війни та пораненим військовим у госпіталах, щоб знову їх повернути до повноцінного життя. У газеті «Свобода» також надруковано уривки з листів-подяк США від людей, які отримали поміч в той чи інший спосіб (літніх жінок, директора Львівського дитячого спеціалізованого госпіталю за багаторічну підтримку)⁷.

Однією із статей видатків США від 1989 р. є стипендіальні програми для українських студентів, причому як на навчання за кордоном, так і в Україні. Критерії відбору однакові для всіх кандидатів, незалежно від країни проживання. Вимоги – знання або вивчення української мови та спонсорування у майбутньому потребуючого студента із його країни. Щороку, як засвідчують друковані матеріали, суми та кількість студентів постійно збільшуються, називаються точні цифри. У цю програму включаються й інші діаспорні громади українців по всьому світі. Її успіх залежить від фінансової підтримки численних жертводавців, які часто є спонсорами одразу кількох стипендіатів, утворення тривалих фондів та злагодженої роботи США. Періодично організація видає звітні брошури, у яких докладно розповідає про імена стипендіатів, їх успіхи та спонсорів. У свою чергу, самі стипендіати на сторінках газети «Свобода» вміщують вдячні листи за можливість здобути

вищу освіту. У промові референтки Стипендійної акції СУА Марії Полянської, що опублікована у журналі «Наше життя», акцентовано на меті програми: «Освітою підняти рівень життя, зберегти та передати українську культурну спадщину наступним поколінням у США та поза їх межами»⁸.

СУА проводить вечори гумору, темою яких є українська еміграція та пристосування до нових умов життя; вечори на пошану Т. Шевченка, О. Кобилянської, Лесі Українки, Василя Барки, тлом для яких є виставки картин українських художників, декламація віршів, виконання класичної музики; експозиції видатних, а також модерних українських художників, аукціони для продажу їх творів. СУА разом із СФУЖО під керівництвом Марії Харини на високому рівні влаштовує літературні імпрези з нагоди різних роковин та літературного конкурсу СФУЖО ім. Марусі Бек. Презентовано книгу про західноукраїнські етнографічні землі, Лемківщину, які сьогодні входять до складу Польщі⁹. Автори статей вбачають у цьому один із шляхів поширення інформації про маловідомі сторінки життя українських творців та популяризацію сучасних митців. Також відділи СУА часто виступають з програмами виставки історичного та народного українського одягу, беруть участь у параді дводенного етнічного фестивалю в Голдені, де члени української громади презентують свій національний стрій.

Таким чином, документально-комунікаційний аспект моніторингу україномовної періодики США дає можливість детально як презентувати, так і отримати інформацію щодо різнопланової діяльності Союзу українок Америки та виснувати основне завдання його функціонування – збереження національної ідентичності у середовищі української діаспори.

---

¹ Атена Пашко розповіла про працю жінок // Свобода. – 1995. – Ч. 96. – С. 1; Дещо про нас // Свобода. – 1995. – Ч. 138. – С. 4.

² Гаєцька О. Підсумки праці 83-го Відділу СУА в Нью Йорку / Ольга Гаєцька // Свобода. – 1997. – Ч. 19. – С. 3; Діяльність I-го Відділу СУА / Н.Н. // Свобода. – 1995. – Ч. 11. – С. 3; Діяльність I-го Відділу СУА в Нью Йорку / Л.М. // Свобода. – 1998. – Ч. 7. – С. 4; Журавська В. Конвенція Союзу Українок Америки / Віра Журавська // Час і Події. – 2008. – № 24. – 12 червня; Ковальчук М. Відзначення 70-ліття 17-го Відділу СУА / Михайло Ковальчук // Свобода. – 1995. – Ч. 61. – С. 4; Лаврівська І. Організаційна конференція СУА Округ північного Нью Йорку і Огайо / Ірена Лаврівська // Свобода. – 1997. – Ч. 16. – С. 3; Мотиль М.

Діяльність I-го Відділу СУА / Марія Мотиль // Свобода. – 1993. – Ч. 1. – С. 4; Рубель С. XXIV Конвенція СУА / Слава Рубель // Свобода. – 1996. – Ч. 119. – С. 3; Стахур І. Діяльність 33-го Відділу СУА в Клівленді / Ірена Стахур // Свобода. – 1995. – Ч. 42. – С. 4; СУА запрошує на конвенцію / Конвенційний комітет // Свобода. – 1996. – Ч. 96. – С. 3; Щерб'юк М. Майбутнє СУА в наших руках / Марія Щерб'юк // Час і Події. – 2014. – № 24. – 12 червня.

³ Буртик О. 40-ліття 70-го Відділу СУА в Пасейку / Ольга Буртик // Свобода. – 1998. – Ч. 60. – С. 4; Булат Т. Святкування 70-ліття СУА і відзначення С. Андрушків / Тамара Булат // Свобода. – 1996. – Ч. 128. – С. 3; Вишнеvsька Ю. Ювілей 93-го Відділу СУА ім. О. Степанів у Гартфорді / Юля Вишнеvsька // Свобода. – 1991. – Ч. 137. – С. 4; Враження з ювілею 20-го Відділу СУА / Н. П. // Свобода. – 1998. – Ч. 12. – С. 4; Гаєцька О. 83-ій Відділ СУА при праці / Ольга Гаєцька // Свобода. – 1995. – Ч. 244. – С. 5; Ганушевська О. Ювілей 47-го Відділу СУА в Рочестері / Ольга Ганушевська // Свобода. – 1993. – Ч. 90. – С. 8; Гладка Л. Святкування 45-ліття 17-го Відділу СУА ім. Олени Теліги / Лідія Гладка // Свобода. – 1997. – Ч. 63. – С. 3; Гумецька А. Святкування 70-ліття СУА в Дітройтській окрузі / Ася Гумецька // Свобода. – 1995. – Ч. 246. – С. 4; Крива В. Детройт – урочисте відзначення 75-ліття заснування Округи Союзу Українок Америки / Віра Крива // Час і Події. – 2011. – № 15. – 13 квітня; Максимович А. Округ Філадельфії відзначить 70-ліття СУА / Анна Максимович // Свобода. – 1995. – Ч. 188. – С. 5; Мартинюк-Гладка Л. 38-ий Відділ СУА в Денвері / Лариса Мартинюк-Гладка // Свобода. – 1991. – Ч. 134. – С. 4; Морозинська Е. 70-ий ювілей СУА в Пармі / Едіта Морозинська // Свобода. – 1995. – Ч. 210. – С. 3; Навроцька Х. 64-й Відділ СУА відзначив своє 40-річчя / Христя Навроцька // Свобода. – 1995. – Ч. 22. – С. 3; Округа Південного Нью Йорку відзначила 70-ліття СУА // Свобода. – 1996. – Ч. 24. – С. 4; Старощак І. 27-й Відділ СУА в Піттсбургу відсвяткував 65-ліття / Іванна Старощак // Свобода. – 1996. – Ч. 247. – С. 6.

⁴ Лихач М. Коли жінки не соромляться свого 90-ліття / Марія Лихач // NOVAгазета. – 2015. – № 49 (357). – С. 23.

⁵ Антипів К. День Союзянки у Воррені / Ксеня Антипів // Свобода. – 1995. – Ч. 2. – С. 7; Мачай І. День союзянки округи Нью Йорк / Іванна Мачай // Свобода. – 1996. – Ч. 173. – С. 7; Округа південного Нью Йорку СУА відсвяткувала Рік Родини / Присутня // Свобода. – 1995. – Ч. 10. – С. 4; Хмельковський Л. День союзянки відбувся в Нью-Джерсі / Лев Хмельковський // Міст. – 2013. – 18 квітня; Шевчик М. Відзначення Року Української Родини в Чикаго / Мирослава Шевчик // Свобода. – 1995. – Ч. 23. – С. 4; Щерб'юк М. День Союзянки в Чикаго / Марія Щерб'юк // Час і Події. – 2010. – № 26. – 01 липня; Щерб'юк М. День Союзянки в Чикаго / Марія Щерб'юк // Час і Події. – 2014. – № 28. – 10 липня.

⁶ Барагура В. 35-й Відділ СУА в Озон Парку відзначив Свято героїнь / Володимир Барагура // Свобода. – 1993. – Ч. 57. – С. 3; Магун Л. Свято героїнь у Нью Йорку / Лідія Магун // Свобода. – 1997. – Ч. 52. – С. 3.

⁷ Дем'янчук О. Допомогу вислано в Україну / Оля Дем'янчук, Оксана Шараневич // Свобода. – 2008. – № 34. – С. 7; Допомога жертвам війни гідності / Прес-служба Союзу українок Америки // Міст. – 2014. – 23 жовтня; Миндюк О. Великодня подяка для СУА / Олександр Миндюк // Свобода. – 1997. – Ч. 87. – С. 3; Нова програма СУА / Прес-служба Союзу українок Америки // Міст. – 2014. – 30 жовтня; Руснак І. Суспільна Опіка СУА – поміч «бабусям» / Ірина Руснак // Свобода. – 1997. – Ч. 69. – С. 6; СУА – для жертв Української війни за гідність / Союз Українок Америки // Свобода. – 2014. – № 41. – С. 7.

⁸ Діяльність Стипендійної Акції СУА в Україні від 1991 року // Наше життя. – 2009. – № 2 (лютий). – С. 14-15; Кравчук А. Стипендійна акція Союзу Українок Америки – студентам України / Анна Кравчук // Свобода. – 1993. – Ч. 14. – С. 3; Полянська М. 44-й рік триває Стипендійна акція СУА / Марія Полянська // Свобода. – 2011. – № 21. – С. 8; Полянська М. Стипендійна акція СУА – в дії / Марія Полянська // Свобода. – 2009. – № 9. – С. 9.

---

⁹ Барановський Р. Товариський вечір в Кергонксоні / д-р Роман Барановський // Свобода. – 1997. – Ч. 2. – С. 5; Кізіма Л. Розваговий вечір у Воррені / Лідія Кізіма // Свобода. – 1997. – Ч. 26. – С. 4; Кузьмович О. Закінчення Літературного конкурсу гумору і сатири / Ольга Кузьмович // Свобода. – 1995. – Ч. 210. – С. 3; Пазуняк Н. Презентація книжки «Холмщина і Підляшшя» у Філадельфії / Н. Пазуняк // Свобода. – 1998. – Ч. 7. – С. 4; Українки Америки вважають письменника Василя Барку гідним нагороди Нобеля / Н.М. // Свобода. – 1996. – Ч. 134. – С. 3; Червоняк К. 75-й Відділ СУА допомагає Українському музеєві в Нью-Йорку / Катря Червоняк // Свобода. – 2007. – № 24. – С. 15.